

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Këshilli Gjyqësor i Kosovës - Sudski Savet Kosova - Kosovo Judicial Council

Udhëzues për lëndët e gjykatave të përshtatshme për Ndërmjetësim

---

Vodič za sudske predmete koji su pogodne za posredovanje

Guideline on court cases appropriate for Mediation

Ky Udhëzues është mbështetur nga Programi i USAID-it Drejtësia Komerciale

Ovaj Vodič je podržan od USAID-ovog programa Privredna Pravda

This Guideline is developed with the support of the USAID Commercial Justice Activity

Udhëzues për lëndët e gjykatave të përshtatshme për Ndërmjetësim

Përmbajtja

1. Hyrje.....	2
2. Qëllimi.....	2
3. Dispozitat ligjore.....	3
4. Zgjidhja e lëndëve në Ndërmjetësim.....	4
4.1 Referimi i lëndëve nga gjykata.....	4
4.2 Referimi i lëndëve nga prokuroria, si dhe	4
4.3 Vet-inicimit nga palët.....	4
5. Kategoria e lëndëve të Ndërmjetësimit të Detyrueshëm.....	5
6. Lëndët e përshtatshme për ndërmjetësim nga e Drejta Civile.....	5
7. Lëndët e përshtatshme për ndërmjetësim nga e Drejta e Punës.....	6
8. Lëndët e përshtatshme për ndërmjetësim nga e Drejta Tregtare.....	6
9. Lëndët e përshtatshme për ndërmjetësim nga e Drejta Administrative.....	7
10. Dokumentacioni i nevojshëm.....	7
11. Lëndët e përshtatshme për ndërmjetësim nga e Drejta Penale.....	7
12. Dokumentacioni i nevojshëm.....	8

1. Hyrje

Një ndër problemet kryesore me të cilat ballafaqohen gjykatat e Republikës së Kosovës është numri i madh i lëndëve të pazgjidhura, i cili është në disproporcion me kapacitetin e gjykatave për administrimin e tyre në mënyrë efikase.

Rastet e pazgjidhura në gjykata, janë paraqitur si shqetësim edhe në raportin e Komisionit Evropian për Kosovën për vitin 2019. Një ndër rekomandimet kryesore të Komisionit Evropian në fushën e sundimit të ligjit dhe të drejtave të njeriut është rritja e përpjekjeve nga institucionet e vendit për të zvogëluar numrin e rasteve të pazgjidhura në gjykata, edhe përmes përdorimit të metodave alternative për zgjidhjen e kontesteve.

Në këtë drejtim, një ndër metodat më efikase të zgjidhjes alternative të kontesteve e cila mund të përdoret është Ndërmjetësimi.

Procedura e ndërmjetësimit në Republikën e Kosovës ka filluar të përdoret që në vitin 2008, sipas Ligjit nr. 03/L-057 për Ndërmjetësim, i cili është shfuqizuar në shtator të vitit 2018 pas hyrjes në fuqi të Ligjit të ri (Ligji nr. 06/L-009 për Ndërmjetësim).

Procedura e ndërmjetësimit është procedurë jashtëgjyqësore e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve ndërmjet palëve, rregullat e së cilës janë specifikuar me Ligjin nr. 06/L-009 për Ndërmjetësim. Këshilli Gjyqësor i Kosovës duke zbatuar dispozitat përkatëse të këtij ligji, ka hartuar Rregulloren nr. 04/2019 për Procedurën e Ndërmjetësimit të Lëndëve të Gjykatave, të miratuar me datë 08.05.2019.

Ka shumë arsye në favor të përdorimit të ndërmjetësimit si metodë alternative për zgjidhjen e kontesteve, duke filluar nga kostoja më e ulët, shpejtësia e zgjidhjes së rasteve, konfidencialiteti, ruajtja e marrëdhënieve mes palëve si dhe pjesëmarrja më aktive e palëve në zgjidhjen e mosmarrëveshjeve të tyre me vullnet të lirë.

2. Qëllimi

Qëllimi i këtij udhëzuesi është të ofrojë orientim të përgjithshëm për gjykatat e Republikës së Kosovës lidhur me risitë që ka sjellur Ligji nr. 06/-009 për Ndërmjetësim, në mënyrë që ato të ndihmohen në identifikimin më të lehtë të lëndëve të përshtatshme për tu referuar në procedurën e ndërmjetësimit.

Referimi i lëndëve në procedurën e ndërmjetësimit është në diskrecionin e gjyqtarëve duke mos anashkaluar vullnetin e palëve në kontest dhe në pajtim me dispozitat përkatëse ligjore.

Ky udhëzues shërben si orientim për gjyqtarët dhe stafin tjetër të gjykatave për identifikimin më të lehtë të kontesteve të përshtatshme për tu zgjidhur në procedurë të ndërmjetësimit, si dhe lëndët e tjera për të cilat parashihet ndërmjetësimi i detyrueshëm.

3. Dispozitat Ligjore

Ligji nr.06/L-009 për Ndërmjetësim, përcakton rregullat e procedurës së ndërmjetësimit në marrëdhëniet kontestuese të subjekteve të së drejtës në raportet juridiko-pasurore, tregtare, familjare, të punës, kontestet nga e drejta pronësore, siç janë të drejtat që kanë të bëjnë me fitimin e të drejtave pronësore përmes marrëdhënieve kontraktuale apo të fituara përmes trashëgimisë, raporte të tjera civile, procedurat e falimentimit, çështjet administrative dhe çështjet penale, në të cilat palët lirisht mund të disponojnë me vullnetin e tyre të lirë, në rast se me ligj të veçantë nuk është paraparë përgjegjësia ekskluzive e gjykatës, prokurorisë apo e ndonjë organi tjetër kompetent.

Ligji parasheh se procedura e ndërmjetësimit mund të përdoret nga palët me vet-inicim, pa inicuar ende çështje në gjykatë, por edhe pas inicimit të çështjes së tyre në gjykatë e në çfarëdo faze të procedurës gjyqësore.

Risia e këtij ligji është se për herë të parë, ka paraparë zhvillimin e procedurës së ndërmjetësimit në kuadër të gjykatave për lëndët e referuara nga gjykatat, si dhe **ndërmjetësimin e detyrueshëm** sipas nenit 9 të Ligjit të ri për Ndërmjetësim - për kategorinë e caktuar të lëndëve. Gjyqtarët, në kuptim të këtij neni, obligohen që këtë kategori të lëndëve t'i referojnë në ndërmjetësim. Nëse çështja e caktuar e inicuar nga palët dështon të zgjidhet në procedurë të ndërmjetësimit të detyrueshëm, palët obligohen të dëshmojnë se kanë provuar këtë procedurë por pa sukses, me qëllim që çështja e tyre të vazhdojë të shqyrtohet në procedurë të rregullt gjyqësore.

Rregullorja nr.04/2019 për Procedurën e Ndërmjetësimit të Lëndëve të Gjykatave, e miratuar nga Këshilli Gjyqësor i Kosovës, rregullon procedurën e referimit të lëndëve të gjykatës në ndërmjetësim, administrimin dhe përpunimin e lëndëve të referuara, si dhe përgjegjësitë e palëve të përfshira në këtë procedurë.

Në bazë të ligjit dhe rregullores aktuale, lëndë të përshtatshme për tu refruar në ndërmjetësim konsiderohen të gjitha lëndët civile, të vjetra dhe të reja, me përjashtim të lëndëve të dhunës në familje dhe çështjet për të cilat është paraparë përgjegjësia ekskluzive e gjykatës apo ndonjë organi tjetër kompetent, sikurse edhe ato që bien ndesh me nenin 3.3 të Ligjit për Procedurën Kontestimore të Republikës së Kosovës.

Ndërmjetësimi i detyrueshëm zbatohet vetëm për kategorinë e caktuar të llojeve të kontesteve që do të paraqiten në brendinë e tekstit të këtij Udhëzuesi.

Në çështjet penale, ndërmjetësimi mund të zbatohet për veprat penale për të cilat parashihet dënimi me gjobë ose/dhe me burgim deri në 3 (tri) vjet, duke marrë parasysh llojin dhe natyrën e veprës, rrethanat në të cilat është kryer vepra, personalitetin e kryerësit dhe dënimet e mëparshme të tij për të njëjtën vepër penale apo për vepra penale të ndryshme, nivelin e përgjegjësisë penale të tij, me përjashtim të lëndëve të dhunës në familje.

Procedura e ndërmjetësimit për të miturit zhvillohet sipas procedurës së rregulluar me Kodin e Drejtësisë për të Mitur.

4. Zgjidhja e lëndëve në Ndërmjetësim

Përgjithësisht, lëndët që mund të zgjidhen në procedurën e ndërmjetësimit mund të adresohen përmes:

- 4.1 Referimit të lëndëve nga gjykata
- 4.2 Referimit të lëndëve nga prokuroria, si dhe
- 4.3 Vet-inicimit nga palët.

Ky Udhëzues fokusohet në rastet e referimit të lëndëve nga gjykata, të cilat lëndë gjenden aktualisht në gjykatë, si çështje të inicuar nga vet palët. Ndërsa, nuk do të fokusohet në referimin e lëndëve nga Prokuroria dhe në rastet me vet-inicim, për të cilat vlejné rregulla të tjera.

4.1 Referimi i lëndëve nga gjykata

"Ndërmjetësimi është procedurë alternative jashtëgjyqësore, për të zgjidhur mosmarrëveshjen apo kontestin tuaj. Procedura e ndërmjetësimit është e rregulluar me Ligjin për Ndërmjetësim dhe lehtësohet nga një person i paanshëm – ndërmjetësuksi, i cili është i licencuar nga Ministria e Drejtësisë. Përmes ndërmjetësimit ju mund të vendosni vet për kontestin tuaj brenda afatit prej 90 ditësh me 30 ditë shtesë. Ndërmjetësimi është procedurë plotësisht konfidenciale, ju ruani raportet e mira mes jush, me shpenzime shumë të vogla. Marrëveshja e arritur përmes ndërmjetësimit ka të njëjtin efekt juridik sikurse një vendim përfundimtar i gjykatës, pas aprovimit nga gjykata."

Gjykatat, përkatësisht gjyqtari i çështjes, para se ta referoj një lëndë në ndërmjetësim, vlerëson përshtatshmërinë e saj për ta referuar në procedurë të ndërmjetësimit dhe i sygjeron palëve që të provojnë ndërmjetësimin për zgjidhjen e kontestit mes tyre.

Pas formimit të lëndës në gjykatë, para se ajo t'i ndahet në punë gjyqtarit, gjykata/referenti për pranimin e parashtrësive mund t'i udhëzoj palët se kanë mundësi të zgjidhin kontestin e tyre në procedurë të ndërmjetësimit. Nëse pala pajtohet me këtë propozim atëherë njoftohet referenti për ndërmjetësim, i cili kontakton të gjitha palët për të marrë pajtimin e të gjithëve për të provuar procedurën e ndërmjetësimit. Nëse të gjithë pajtohen atëherë procedura e ndërmjetësimit vazhdon të zhvillohet sipas dispozitave të rregullores përkatëse.

Nëse palët kanë sukses të zgjidhin kontestin mes tyre në këtë procedurë, njoftohet një gjykatës i gjykatës përkatëse, ku është formuar lënda, për aprovimin e marrëveshjes së arritur në mes palëve. Edhe në rast të dështimit të ndërmjetësimit, e njëjta lëndë dërgohet te një gjyqtar kompetent, për të vazhduar shqyrtimin e çështjes konkrete në procedurë të rregullt gjyqësore.

Çështjet penale, gjyqtari mund t'i referoj në ndërmjetësim, në çdo fazë të procedurës, pasi ta ketë marrë pëlqimin e palës së dëmtuar dhe të pandehurit.

5. Kategoria e lëndëve të Ndërmjetësimit të Detyrueshëm

Ndërmjetësimi i detyrueshëm është koncept i ri i paraparë me Ligjin e ri për Ndërmjetësim. Llojet e kontesteve për të cilat duhet të zbatohet ndërmjetësimi i detyrueshëm sipas nenit 9 të këtij ligji janë:

- kontestet nga marrëdhëniet familjare që kanë të bëjnë me alimentacion,
- kujdestaria e fëmijëve,
- kontaktet dhe mbajtja e fëmijës,
- ndarja e pronës së përbashkët martesore,
- kontestet pronësore që kanë të bëjnë me të drejtat dhe detyrimet nga të drejtat e servituteve dhe
- kompensimi i pronës së shpronësuar

6. Lëndët e përshtatshme për ndërmjetësim nga e Drejta Civile

Përveç kontesteve të cilat janë paraparë me Ligjin për Ndërmjetësim, ka edhe konteste të tjera të natyrës civile të cilat mund të referohen në procedurën e ndërmjetësimit nga ana e gjyqtarëve sipas vlerësimit të tyre dhe pajtimit të palëve. Disa nga lëndët civile të cilat *mund të referohen* por që nuk kufizohen, për zgjidhje përmes ndërmjetësimit janë:

- Kontestet lidhur me fitimin dhe humbjen e të drejtës së pronësisë në sendet e luajtshme dhe të paluajtshme
- Kontestet lidhur me mosrespektimin e të drejtës së parablerjes
- Kontestet lidhur me bashkëpronësinë
- Kontestet lidhur me pronësinë e përbashkët
- Kontestet lidhur me Posedimin dhe bashkëposedimin
- Kontestet lidhur me pengim posedimin
- Kontestet lidhur me marrëdhëniet juridike reciproke të pronarëve të njëjësive të ndërtesës
- Kontestet lidhur me të drejtën fqinjësore, si: Detyrimi për përkujdesje, Ngatërrimi i kufirit, Shënimi dhe instalimet e kufirit, Pema në kufi, Imisione, Frutat, Degët dhe rrënjët, Hyrja e domosdoshme për marrjen e kafshëve, Kalimi i domosdoshëm, E drejta e kalimit për ndërtesa, Shfrytëzimi i përkohshëm i një paluajtshmërie fqinje, Shembja e një ndërtese, Ndërtimi përtej vijës së kufirit, Mihja rrezikuese, Rrjedha e ujit.
- Kontestet lidhur me mbrojtjen e pronësisë, si: Kërkesa e pronarit për kthimin e sendit nga poseduesi pa të drejtë posedimi, Kërkesa e pronarit kundër poseduesit me mirëbesim, Kërkesat e poseduesit me mirëbesim nga pronari, Kërkesat e pronarit kundër poseduesit me keqbesim, Kërkesat e poseduesit me keqbesim nga pronari, Kërkesa për largimin dhe mospërsëritjen e cënimit të pronësisë dhe farëdo cënimi të posedimit apo përdorimit të së drejtës së pronësisë mbi një send
- Kontestet lidhur me servitutet

- Kontestet lidhur me barrën sendore
- Kontestet lidhur me të drejtën e ndërtimit
- Kontestet lidhur me mospërbushjen ose përmbushjen e pjeshme të kontratave
- Kontestet lidhur me kompenzimin e dëmit material dhe jomaterial
- Kontestet lidhur me shpërblimi në formë të rentës në të holla
- Kontestet nga e drejta e banimit
- Kontestet lidhur me administrimin e pasurisë së fëmijës nga njëri prind, të cilit i është besuar rritja dhe edukimi i fëmijës
- Kontestet lidhur me pasojat personale e pasurore ndërmjet bashkëshortëve pas zgjidhjes së martesës
- si dhe konteste të tjera që vlerësohen të përshtatshme për ndërmjetësim.

7. Lëndët e përshtatshme për ndërmjetësim nga e Drejta e Punës

Kontestet nga marrëdhënia e punës mund të referohen në procedurën e ndërmjetësimit sipas vlerësimit të gjykatës dhe pajtimit të palëve në kontest. Disa nga lëndët nga marrëdhënia e punës të cilat *mund të referohen*, por që nuk kufizohen, për zgjidhje përmes ndërmjetësimit janë:

- kontestet lidhur me diskriminimin në punë mbi çfarëdo baze dhe mobingun
- kontestet lidhur me kompenzimin e pagave
- kontestet lidhur me kompenzimin e përfitimeve dhe shpërblimeve tjera në punë mbi bazën e trajtimit të barabartë të të punësuarve
- kontestet lidhur me kompenzimin e dëmit material dhe jomaterial për lëndimet në punë, përfshirë fitim e humbur dhe rentën
- si dhe konteste të tjera që vlerësohen të përshtatshme për ndërmjetësim.

8. Lëndët e përshtatshme për ndërmjetësim nga e Drejta Tregtare

Kontestet tregtare mund të referohen në procedurën e ndërmjetësimit sipas vlerësimit të gjykatës dhe me pajtimin e palëve në kontest.

Disa nga kontestet tregtare të cilat *mund të referohen*, por që nuk kufizohen, për zgjidhje përmes ndërmjetësimit janë:

- Kontestet e shkaktuara nga konkurrenca e ndershme ose e pandershme
- Kontestet lidhur me mospërbushjen e kontratave tregtare të lidhura mes personave fizikë dhe juridik (me përjashtim të kontratave publike)
- Kontestet që rrjedhin nga funksionimi dhe mbarëvajtja e shoqërive tregtare. Në këtë kategori përfshihen të gjitha mosmarrëveshjet e krijuara për shkak të vendimmarrjeve në organet drejtuese të tyre, apo ato që vijnë për shkak të marrëdhënieve të ortakëve/aksionerëve

- Kontestet lidhur me kompensimin e dëmit material dhe jomaterial
- Kontestet lidhur me kontratat e sigurimeve
- Kontestet që rrjedhin nga kontratat e kredisë (riprogramimi, kamata e kundërligjshme, garancionet bankare)
- Kontestet lidhur me markat tregtare
- si dhe konteste të tjera nga e drejta tregtare që kualifikohen si të përshtatshme për ndërmjetësim.

9. Lëndët e përshtatshme për ndërmjetësim nga e Drejta Administrative

Çështjet nga e drejta administrative mund të referohen në procedurën e ndërmjetësimit sipas vlerësimit të gjykatës dhe me pajtimin e palëve. Kategoria e lëndëve/konflikteve administrative të cilat *mund të referohen*, por që nuk kufizohen, për zgjidhje përmes ndërmjetësimit janë:

- Rastet që kanë të bëjnë me ekzekutimin e aktit administrativ ose afateve për kryerjen e obligimeve individuale.
- Çështjet që kanë të bëjnë me kërkesëpaditë të cilat janë paraqitur së bashku me kërkesëpadinë kryesore si kërkesa aksesore për kthimin e sendeve të marra ose kompenzimin e dëmit.
- Kontestet lidhur me lartësinë e kompensimit të dëmit, heqjen dorë nga kompensimi i dëmit, afatet për kthimin e sendeve, heqjen dorë nga kthimi i sendeve, etj.
- si dhe raste tjera administrative që vlerësohen të përshtatshme për ndërmjetësim.

10. Dokumentacioni i Nevojshëm

Dokumentacioni përcjellës i nevojshëm, të cilin duhet ta përmbajë lënda që referohet në procedurën e ndërmjetësimit, për kategoritë e lartpërmendura por që nuk kufizohet, është si në vijim:

- Padia (kopje);
- Vendimi i gjyqtarit për referimin e rastit në ndërmjetësim;
- Kur rasti përcjellët në ndërmjetësim nga referenti i gjykatës për pranimin e parashtrësive, referenti për ndërmjetësim sigurohet të merr pëlqimin e palëve për ndërmjetësim.
- Përgjigjja në padi (kopje) nëse ka ose procesverbali i seancës në të cilin palët janë pajtuar që rasti i tyre të referohet për zgjidhje përmes Ndërmjetësimit, si dhe dokumentacion tjetër që duhet për nevojat e lëndës.

11. Lëndët e përshtatshme për ndërmjetësim nga e Drejta Penale

Në fushën penale, për veprat penale të dënueshme me gjobë dhe me burgim deri në 3 vjet (*përrjashtuar rastet e Dhunës në Familje*), të cilat pas ngritjes së aktakuzës sipas vlerësimit të

gjqtarit, me propozimin e prokurorit ose me propozimin/pajtimin e të dëmtuarit dhe të pandehurit që çështjen e tyre ta zgjidhin në procedurën e ndërmjetësimit, lëndën e tillë e referon në ndërmjetësim.

Veprat penale të parapara në Kodin Penal të Republikës së Kosovës që konsiderohen të përshtatshme për tu referuar në ndërmjetësim janë:

- Kanosja, neni 181 par.1 dhe 2 i KPRK
- Ngacmimi, neni 182 par.1
- Sulmi, neni 184 par.1
- Lëndim i lehtë trupor, neni 185 par.1
- Pjesëmarrja në rrahje, neni 187
- Shtrëngim, neni 192 par.1
- Cënimi i të drejtës në grevë, neni 221
- Keqpërdorimi i të drejtës në grevë, neni 222
- Vjedhja e shërbimeve, neni 314
- Shpërdorimi i pasurisë së huaj, neni 318
- Marrja në posedim e pasurisë së luajtshme, neni 319
- Vjedhja e pyllit, neni 349
- Asgjësimi, dëmtimi ose heqja e instalimeve publike, neni 357 par. 2
- Mos evitimi i rrezikut, neni 362
- Rrezikimi i trafikut publik, neni 370 par.1
- Mospjesëmarrja në mënjanimin e rrezikut të përgjithshëm, neni 405
- Heqja apo dëmtimi i vulave zyrtare ose i shenjave, neni 406
- Marrja apo asgjësimi i vulave zyrtare ose i shkresave zyrtare, neni 407
- Vetëgjyqësia, neni 410 par.1
- si dhe vepra penale të tjera që vlerësohen të përshtatshme për ndërmjetësim.

12. Dokumentacioni i Nevojshëm

Dokumentacioni përcjellës i nevojshëm, të cilin duhet ta përmbajë lënda penale që referohet në procedurën e ndërmjetësimit, por që nuk kufizohet, është si në vijim:

1. Vendimi i gjyqtarit për referimin e rastit në ndërmjetësim,
2. Aktakuza (kopje),
3. Procesverbali i shqyrtimit në të cilin palët janë pajtuar për zgjidhjen e rastit në ndërmjetësim.
4. Si dhe dokumentacion tjetër që duhet për nevojat e lëndës.

Shënim:

Formularët për procedurën e ndërmjetësimit, gjenden në aneksin e Rregullores nr. 04/2019 për Procedurën e Ndërmjetësimit të Lëndëve të Gjykatave, e miratuar nga Këshilli Gjyqësor i Kosovës, me datë 08.05.2019.

Ky Udhëzues, vlen për të gjitha Gjykatat e Republikës së Kosovës.

Ky Udhëzues, hyn në fuqi në ditën e miratimit nga KGJK.

Skender ÇOÇAJ,
Kryesues i Këshillit Gjyqësor të Kosovës

Prishtinë,

Datë: 29.01.2020

Vodič za sudske predmete koji su pogodne za posredovanje

Februar 2020

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. Svrha.....	2
3. Zakonske odredbe	3
4. Rešavanje predmeta posredovanjem	4
4.1 Upućivanje predmeta od strane suda	4
4.2 Upućivanje predmeta od strane tužilaštva, kao i	4
4.3 Samoinicijativa od strana	4
5. Kategorija predmeta obaveznog posredovanja	5
6. Pogodni predmeti za posredovanje iz građanskog prava.....	5
7. Pogodni predmeti za posredovanje iz radnog prava.....	6
8. Pogodni predmeti za posredovanje iz trgovinskog prava	6
9. Pogodni predmeti za posredovanje iz upravnog prava	7
10. Potrebna dokumentacija	7
11. Pogodni predmeti za posredovanje iz krivičnog prava	7
12. Potrebna dokumentacija	8

1. Uvod

Jedan od glavnih problema sa kojim se suočavaju sudovi Republike Kosovo je veliki broj nerešenih predmeta, što nije u razmeri sa kapacitetima sudova za njihovo efikasno upravljanje.

Nerešeni predmeti u sudovima su bili zabrinjavajući i u izveštaju Evropske komisije o Kosovu za 2019. godinu. Jedna od glavnih preporuka Evropske komisije u oblasti vladavine prava i ljudskih prava je povećanje napora od strane institucija zemlje da se smanji broj nerešenih predmeta u sudovima, i korišćenjem alternativnih načina za rešavanja sporova.

U tom pravcu, jedna od najefikasnijih načina alternativnog rešavanja sporova koja se može koristiti je posredovanje.

Korišćenje postupka posredovanja u Republici Kosovo počelo je od 2008. godine, u skladu sa Zakonom br. 03/L-057 o posredovanju, koji je ukinut u septembru 2018. godine nakon stupanja na snagu novog zakona (Zakona br. 06/L-009 o posredovanju).

Postupak posredovanja je vansudski postupak rešavanja sporova između strana, čija su pravila navedena Zakonom br. 06/L-009 o posredovanju. Sudski savet Kosova, primenjujući relevantne odredbe ovog zakona, izradio je Uredbu br. 04/2019 o postupku posredovanja predmeta od strane suda, koja je usvojena 8. 5.2019. godine.

Postoje brojni razlozi u korist korišćenja posredovanja kao alternativna metoda za rešavanja sporova, počev od nižih troškova, brzine rešavanja slučajeva, poverljivosti, održavanja odnosa između strana kao i aktivnije učešće strana u rešavanju njihovih nesporazuma slobodnom voljom.

2. Svrha

Svrha ovog vodiča je da pruža opšte smernice sudovima Republike Kosovo o novinama koje donosi Zakon br. 06/L-009 o posredovanju, kako bi se pomogli za lakšu identifikaciju predmeta koji su pogodni na upućivanje u postupku posredovanje.

Upućivanje predmeta u postupku posredovanja predstavlja diskreciono pravo sudija, ne dovodeći u pitanje volju stranaka u sporu i u skladu je sa relevantnim zakonskim odredbama.

Ovaj vodič služi kao smernice za sudije i za ostalo sudsko osoblje radi lakše identifikacije sporova pogodnih za rešavanje postupkom posredovanja, kao i drugih predmeta za koje se predviđa obavezno posredovanje.

3. Zakonske odredbe

Zakon br. 06/L-009 o posredovanju, utvrđuje pravila postupka posredovanja u spornim odnosima pravnih lica u pravno-imovinskim, trgovinskim, porodičnim, radnim odnosima, sporovima iz imovinskih prava, kao što su prava koja se odnose na sticanje imovinskih prava putem ugovornih ili ostavinskih/naslednih postupaka, drugih građanskih odnosa, stečajnih postupaka, upravnih i krivičnih postupka, u kojima stranke raspoložu svojom slobodnom voljom ukoliko nije posebnim zakonom propisana isključiva odgovornost suda, tužilaštva ili nekog drugog nadležnog organa.

Zakonom je propisano da se postupak posredovanja može koristiti od strana na vlastitu inicijativu, bez pokretanja postupka na sudu, ali i nakon pokretanja njihovog postupka na sudu i to u bilo kojoj fazi sudskog postupka.

Novina ovog zakona je da je po prvi put propisano sprovođenje postupka posredovanja u okviru sudova za predmete upućivane od sudova, kao i **obavezno posredovanje** prema članu 9. novog Zakona o posredovanju - za određenu kategoriju predmeta. Sudije, u smislu ovog člana, obavezuju se da ovu kategoriju predmeta upućuju na posredovanje. Ukoliko se određeni sparpokrenut od strana ne može rešiti putem obaveznog posredovanja, strane se obavezuju da dokažu da su bezuspešno pokušali ovaj postupak, kako bi se njihov predmet i dalje mogao razmatrati redovnim sudskim postupkom.

Uredba br. 04/2019 o postupku posredovanja predmeta od strane suda, usvojena od strane Sudskog saveta Kosova, uređuje postupak upućivanja predmeta od strane suda na posredovanje, upravljanje i obradu upućenih predmeta kao i odgovornosti strana uključene u ovaj postupak.

Prema važećem zakonu i uredbi, predmeti pogodni za upućivanje na posredovanje smatraju se svi građanski predmeti, stari i novi, izuzev predmeta nasilja u porodici i pitanja za koja je predviđena isključiva odgovornost suda ili bilo kojeg drugog nadležnog organa, kao i oni koji su u suprotnosti sa članom 3.3. Zakona o parničkom postupku Republike Kosovo.

Obavezno posredovanje se sprovodi samo za određenu kategoriju vrsta sporova koji će biti prikazani unutar teksta ovog vodiča.

U krivičnim slučajevima, posredovanje se može sprovoditi za krivična dela za koja je predviđena novčana kazna ili kazna zatvorom do 3 (tri) godine, uzimajući u obzir vrstu i prirodu dela, okolnosti pod kojima je delo počinjeno, ličnost počinioca i njegova prethodna kažnjavanja za isto krivično delo ili za različita krivična dela, stepen njegove krivične odgovornosti, osim predmeta nasilja u porodici.

Postupak posredovanja za maloletnike sprovodi se prema postupku koji se uređuje u Zakoniku pravde o maloletnicima.

4. Rešavanje predmeta posredovanjem

Generalno, predmeti koji se mogu rešiti postupkom posredovanja mogu se rešavati kroz:

- 4.2 Upućivanje predmeta od strane suda,
- 4.3 Upućivanje predmeta od strane tužilaštva, kao i
- 4.4 Samoinicijativno od strana.

Ovaj vodič se usredsređuje na slučajeve upućivanja predmeta od strane suda, predmeti koji se nalaze u sudu, kao slučajevi koji su pokrenuti od samih stranaka. Ali neće se usredsrediti na upućivanje predmeta od strane tužilaštva i na samoinicijativne slučajeve, za koje važe druga pravila.

4.1 Upućivanje predmeta od strane suda

„Posredovanje je alternativni vanparnični postupak za rešavanje vašeg nesporazuma ili spora. Postupak posredovanja je uređen Zakonom o posredovanju i olakšava se od nepristrasnog lica - posrednika, koji je licenciran od Ministarstva pravde. Posredovanjem možete sami da odlučite o vašem sporu u roku od 90 dana, uz dodatnih 30 dana. Posredovanje je potpuno poverljiv postupak, vi održavate dobre odnose između vas, sa veoma malim troškovima. Sporazum postignut posredovanjem ima isti pravni efekat kao i konačna odluka suda, nakon odobrenja od strane suda.“

Sudovi, odnosno sudija predmeta, pre nego što uputi predmet na posredovanje, procenjuje pogodnost istog da bude upućen na posredovanje i predlaže strankama da probaju posredovanje za rešavanje spora između njih.

Nakon formiranja predmeta na sudu, pre nego što bude dodeljen sudiji, sud/ referent za prijem podnesaka može predložiti stranama mogućnost rešavanja njihovog spora postupkom posredovanja. Ukoliko strana pristane na ovaj predlog, onda se obaveštava referent za posredovanje, koji kontaktira sve strane kako bi dobio saglasnost svih da se proba postupkom posredovanja. Ukoliko se svi slažu, onda postupak posredovanja nastavlja da se vodi u skladu sa odredbama relevantne uredbe.

Ukoliko strane uspeju da reše spor između njih putem ovog postupka, obaveštava se sudija nadležnog suda, gde je predmet formiran, radi odobravanja postignutog sporazuma između strana. Čak i u slučaju neuspeha posredovanja, isti predmet se šalje nadležnom sudiji radi nastavka razmatranja konkretnog slučaja putem redovnog sudskog postupka.

Krivične predmete, sudija može uputiti na posredovanje u bilo kojoj fazi postupka, nakon što dobije saglasnost oštećene i optužene strane.

5. Kategorija predmeta obaveznog posredovanja

Obavezno posredovanje je novi koncept propisan novim Zakonom o posredovanju. Vrste sporova na koje se primenjuje obavezno posredovanje u skladu sa članom 9. ovog zakona su:

- sporovi o porodičnim odnosima u vezi sa slučajevima alimentacije,
- starateljstvo nad decom,
- kontakti i izdržavanje deteta,
- podela zajedničke bračne imovine,
- imovinski sporovi vezani za prava i obaveze iz prava na služnost, i
- nadoknada ekspropisane imovine.

6. Pogodni predmeti za posredovanje iz građanskog prava

Pored sporova koji su propisani Zakonom o posredovanju, postoje i drugi građanskopravni sporovi koje se mogu uputiti u postupak posredovanja od strane sudija prema njihovoj proceni i saglasnosti strana. Neki od predmeta građanskopravnih odnosa koji se *mogu uputiti*, ali nisu ograničeni, za rešavanje posredovanjem, su:

- Sporovi o sticanju i imovinskog prava na pokretne i nepokretne stvari
- Sporovi zbog nepoštovanja prava preče kupovine
- Sporovi o suvlasništvu
- Sporovi o zajedničkom vlasništvu
- Sporovi o državini i suvlasništvu
- Sporovi zbog smetanja državine
- Sporovi o međusobnim pravnim odnosima vlasnika građevinskih jedinica
- Sporovi zbog posednog prava, kao što su: obaveza ostaranju, pomešanje granice, označavanje i postavljanje granice, drvo na granici, emisije, plodovi, grane i korenje, neophodan ulaz za uzimanje životinja, neophodan prolaz, pravo na prolaz za zgrade, privremeno korišćenje nepokretne imovine suseda, rušenje zgrade, izgradnja preko granične linije, opasno iskopavanje, protok vode.
- Sporovi oko zaštite imovine, kao što su: zahtev vlasnika za povratak stvari od posednika bez prava na državinu, zahtev vlasnika protiv posednika u poverenju, zahtevi posednika u poverenju od vlasnika, zahtevi vlasnika protiv posednika u nepoverenju, zahtevi posednika protiv vlasnika u nepoverenju, zahtev za uklanjanje i ne-ponavljanje ugrožavanja imovine i bilo kakvo ugrožavanje državine ili korišćenja imovinskog prava na stvari.
- Sporovi oko služnosti

- Sporovi zbog materijalnog tereta
- Sporovi o pravu na izgradnju
- Sporovi zbog nepoštovanja ili delimičnog poštovanja ugovora
- Sporovi o nadoknadi materijalne i nematerijalne štete
- Sporovi o nagradi u obliku novčane rente
- Sporovi o pravu na stanovanje
- Sporovi zbog upravljanja imovinom deteta od strane jednog roditelja, kojem je poveren odgoj i vaspitanje deteta
- Sporovi zbog ličnih i imovinskih posledica između supružnika nakon raskida braka
- kao i drugi sporovi koji se smatraju pogodnim za posredovanje.

7. Pogodni predmeti za posredovanje iz radnog prava

Sporovi iz radnog odnosa se mogu uputiti u postupak posredovanja prema proceni suda i uz saglasnost strana u sporu. Neki od predmeta iz radnog odnosa koji se *mogu uputiti*, ali nisu ograničeni, za rešavanje posredovanjem su:

- sporovi zbog diskriminacije na radnom mestu po bilo kojoj osnovi i mobing
- sporovi o nadoknadi plata
- sporovi o nadoknadi beneficija i drugih naknada na radnom mestu na osnovu ravnopravnog tretmana zaposlenih
- sporovi o nadoknadi materijalne i nematerijalne štete zbog povreda na radnom mestu, uključujući gubitak zarade i rentu
- kao i drugi sporovi koji se smatraju pogodnim za posredovanje.

8. Pogodni predmeti za posredovanje iz trgovinskog prava

Trgovinski sporovi se mogu uputiti u postupak posredovanja prema proceni suda i uz saglasnost strana u sporu.

Neki od trgovačkih sporova koje se *mogu uputiti*, ali nisu ograničeni, za rešavanje posredovanjem su:

- Sporovi uzrokovani od poštene ili nepoštene konkurencije
- Sporovi zbog nepoštovanja trgovinskih ugovora sklopljenih između fizičkih i pravnih lica (osim javnih ugovora)
- Sporovi koji proizilaze iz funkcionisanja i rada privrednih društava. Ova kategorija uključuje sve nesporazume koji nastaju iz odlučivanja u njihovim upravnim organima ili oni koji proizilaze zbog partnerskih odnosa / akcionari.

- Sporovi o nadoknadi materijalne i nematerijalne štete
- Sporovi o ugovoru o osiguranju
- Sporovi koji proizlaze iz ugovora o kreditu (reprogramiranje, nezakonita kamatna stopa, bankarske garancije)
- Sporovi zbog trgovačkih marki
- kao i drugi sporovi iz trgovinskog prava koji se kvalifikuju kao pogodni za posredovanje.

9. Pogodni predmeti za posredovanje iz upravnog prava

Sporovi iz upravnog prava se mogu uputiti u postupak posredovanja prema proceni suda i uz saglasnost strana u sporu. Kategorija predmeta/ upravnih sporova koje se *mogu uputiti*, ali nisu ograničeni, za rešavanje posredovanjem su:

- Slučajevi koji se odnose na izvršenje upravnog akta ili rokove za izvršavanje pojedinačnih obaveza.
- Predmeti koja se odnose na tužbene zahteve koji su podneti sa glavnim tužbenim zahtevom kao dodatni zahtevi za povraćaj uzetih stvari ili nadoknadu štete.
- Sporovi o visini nadoknade štete, odricanja od nadoknade štete, rokovi za povraćaj stvari, odricanja od povraćaja stvari itd.
- kao i drugi upravni predmeti koji se procenjuju kao pogodni za posredovanje.

10. Potrebna dokumentacija

Potrebna prateća dokumentacija, koju treba da sadrži predmet koji se upućuje u postupak posredovanja, za gore navedene kategorije, ali koja nije ograničena, je sledeća:

- Tužba (kopija);
- Odluka sudije da slučaj uputi na posredovanje;
- Kada se slučaj prosledi na posredovanje od strane sudskog referenta za prijem podnesaka, referent za posredovanje osigurava dobijanje saglasnosti strana za posredovanje.
- Odgovor na tužbu (kopiju) ako postoji, ili zapisnik sa ročišta na kojoj su se strane složile da njihov slučaj upućuju na posredovanje, kao i druga potrebna dokumentacija za potrebe predmeta.

11. Pogodni predmeti za posredovanje iz krivičnog prava

U oblasti krivičnog prava, za krivična dela kažnjiva novčanom kaznom i zatvorom do tri godine (*osim slučajeva nasilja u porodici*), koja nakon podizanja optužnice prema proceni sudije, na predlog

tužioca ili na predlog/uz saglasnost oštećene i okrivljene strane da njihov slučaj reše postupkom posredovanja, takav predmet se uputi na posredovanje.

Krivična dela propisana Krivičnim zakonikom Republike Kosovo, koja se smatraju pogodnim da se upute na posredovanje su:

- Pretnja, član 181. stav 1. i 2. KZRK-a
- Uznemiravanje, član 182. stav 1.
- Napad, član 184. stav 1.
- Laka telesna povreda, član 185. stav 1.
- Učestvovanje u tuči, član 187.
- Prinuda, član 192. stav 1.
- Povreda prava na štrajk, član 221.
- Zloupotreba prava na štrajk, član 222.
- Krađa usluga, član 314.
- Zloupotreba tuđe imovine, član 318.
- Uzimanje u posed pokretne imovine, član 319.
- Šumska krađa, član 349.
- Uništavanje, oštećenje ili uklanjanje javnih instalacija, član 357. st. 2.
- Neotklanjanje opasnosti, član 362.
- Ugrožavanje javnog saobraćaja, član 370. stav 1.
- Neučestvovanje u otklanjanju opšte opasnosti, član 405.
- Skidanje ili oštećenje službenih pečata ili oznaka, član 406.
- Oduzimanje ili uništenje službenih pečata ili spisa, član 407.
- Samovlašće, član 410. stav 1.
- kao i druga krivična dela koja se smatraju pogodna za posredovanje.

12. Potrebna dokumentacija

Potrebna prateća dokumentacija koju treba da sadrži krivični predmet koji se upućuje u postupku posredovanja, ali koja nije ograničena, je sledeća:

1. Odluka sudije za upućivanje slučaja na posredovanje,
2. Optužnica (kopija),
3. Zapisnik sa ročišta na kojoj su se strane složile da reše slučaj posredovanjem.
4. Kao i druga potrebna dokumentacija za potrebe predmeta.

Napomena:

Obrasci za postupak posredovanja nalaze se u prilogu Uredbe br. 04/2019 o postupku posredovanja predmeta od strane suda, usvojena od strane Sudskog saveta Kosova dana 8. 5.2019. godine.

Ovaj vodič važi za sve sudove Republike Kosovo.

Ovaj vodič stupa na snagu na dan usvajanja d strane SSK-a.

Skender Çoçaj

Predsedavajući Sudskog saveta Kosova

Priština,

Dana: 29.01.2020

Ovaj vodič je podržan od USAID-ovog programa Privredna Pravda

Guideline on court cases appropriate for Mediation

February 2020

Contents

- 1. Introduction.....2
- 2. Purpose.....2
- 3. Legal provisions.....3
- 4. Settlement of cases through mediation.....4
  - 4.1 Referral of cases by the Court.....4
  - 4.2 Referral of cases by the Prosecution, and.....4
  - 4.3 Self-referred by the parties.....4
- 5. Category of the Mandatory Mediation cases.....5
- 6. Cases suitable for mediation under the Civil Law.....5
- 7. Cases suitable for mediation under the Labor Law.....6
- 8. Cases suitable for mediation under the Commercial Law.....6
- 9. Cases suitable for mediation under the Administrative Law.....7
- 10. Required documentation.....7
- 11. Cases appropriate for mediation under the Criminal Law.....7
- 12. Required documentation.....8

1. Introduction

The large number of backlog cases, disproportionate to the courts' capacities to efficiently administer them, is among the key problems faced by courts of the Republic of Kosovo.

The backlog of cases in Courts has been considered as a concern in the European Commission's 2019 Report on Kosovo. One of the European Commission's key recommendations in the field of rule of law and human rights is for the country's institutions to increase efforts of reducing the backlog of cases in courts by using alternative dispute resolution methods.

In this regard, one of the most efficient methods of alternative dispute resolution is Mediation.

The mediation procedure in the Republic of Kosovo started to be used in 2009, under the Law No. 03/L-057 on Mediation, which has been repealed in September 2008 upon entry into force of the new Law (Law No. 06/L-009 on Mediation)

The mediation procedure is an extra-judicial procedure for resolution of disputes between the parties in accordance with the rules specified under Law No. 06/L-009 on Mediation. The Kosovo Judicial Council, applying relevant provisions of the law, has drafted the Regulation No. 04/2019 on Mediation Procedure Regarding Court Cases, adopted on 08.05.2019.

There are numerous reasons in favor of using mediation as an alternative method for dispute resolution, starting from lower costs, expedited resolution of cases, confidentiality, maintaining relation between parties, and the parties' more proactive participation in the resolution of their dispute on their own free will.

2. Purpose

The purpose of this guideline is to provide a general guidance for the Courts of the Republic of Kosovo regarding novelties brought by the Law No. 06/L-009 on Mediation, and assist them in more easily identifying the cases fitting for referral to mediation procedure.

Referral of cases to mediation is at the discretion of judges, without prejudice to the will of parties in dispute and in accordance with the relevant legal provisions.

This guideline serves as a guidance for judges and other court staff for easier identification of appropriate dispute cases to be settled through the mediation procedure, as well as other cases for which mandatory mediation is foreseen

3. Legal provisions

Law No. 06/L-009 on Mediation, sets out the rules of the mediation procedure in contested relations of subjects of the law in property, commercial, family, labor relations and other cases of ownership disputes such as rights related to acquiring ownership rights through contractual relations or rights acquired by virtue of inheritance, and other civil, administrative and criminal relations, whereby parties can freely discharge their free will, unless a special law has foreseen the exclusive responsibility of the court, prosecution office or any other competent body.

The Law stipulates that the mediation procedure may be used by the parties own initiative (self-initiated), without the case being initiated before the court, but also after initiation of cases with the court and at any stage of court proceedings.

The novelty in the Law is that for the first time it has foreseen court referred mediation within courts and **mandatory mediation** under Article 9 of the new Law on Mediation – for certain category of cases. Judges, within the meaning of this Article, are obliged to refer this category of cases to mediation. If a particular case initiated by the parties fails to be resolved through the mandatory mediation procedure, parties are obliged to prove that they have tried and have been unsuccessful in resolving their dispute through this procedure, so that their case can continue in regular court proceedings.

Regulation No. 04/2019 on Mediation Procedure Regarding Court Cases, approved by the Kosovo Judicial Council, regulates the procedure of referring court cases to mediation, administration and processing of referred cases, as well as responsibilities of parties involved in this procedure.

Pursuant to the current Law and Regulation, all civil cases, old and new ones, are considered as cases suitable for referral to mediation procedure, with the exception of domestic violence cases and cases where the exclusive responsibility of courts or any other competent body is foreseen, as well as those that are in contradiction with Article 3.3 of the Law on Contested Procedure of the Republic of Kosovo.

Mandatory mediation applies only to a certain category of disputes, which will be presented within the Guideline.

In cases of criminal nature, the mediation may be applied to criminal offences for which it is foreseen a punishment by fine and/or imprisonment of up to 3 (three) years, having in mind the type and nature of the offence, the circumstances under which the offence has been committed, personality of the perpetrator and previous convictions of the same criminal offence or for different criminal offences, the level of its criminal liability, with the exception of domestic violence cases.

The mediation procedure for juveniles is conducted according to the procedure regulated by the Juvenile Justice Code.

4. Settlement of cases through mediation

In general, cases that can be resolved through mediation procedure are addressed in the following ways:

- 4.1 Cases referred by the court,
- 4.2 Cases referred by the prosecution, and
- 4.3 Self-initiated by the parties.

This Guideline focuses on cases referred to mediation by the court, namely cases that are currently in court, after being initiated by the parties themselves. Whereas, this guideline will not focus on case referred by the prosecution and self-initiated cases, for which other rules apply.

4.1 Referral of court cases

"Mediation is an alternative extra-judicial procedure for settling contests or disputes. The mediation procedure is regulated by the Law on Mediation and is facilitated by an impartial third person - the mediator, who is licensed by the Ministry of Justice. Through mediation you can decide for yourself within 90 days with an additional 30 days. Mediation is a completely confidential procedure, where you maintain good relations with the other party, and with very little expenses. The agreement reached in mediation has the same legal effect as a final court decision, after its approval by the court."

Before referring a case to mediation, the courts, i.e. the trial judge, assess the adequacy of the case for referral to mediation procedure, and thereafter suggest that the parties try mediation for resolving their dispute.

After the case is filed with the court, before it is allocated for work to the judge, the court admission may instruct the parties that they have the option of having their dispute resolved via mediation procedure. If the party agrees to the proposal, the mediation clerk will be notified, who then contacts all parties to obtain everyone's consent for trying the mediation procedure. If all parties agree, the mediation procedure continues in accordance with provisions of the relevant regulation.

If the parties succeed in settling their dispute through this procedure, a judge of the relevant court where the case is filed, shall be notified for the purpose of approving the agreement reached between the parties. Even if the mediation process fails, the same case is referred to a competent judge to continue the reviewing of the concrete case through regular court proceedings.

The judge may refer criminal cases to mediation, at any stage of the proceedings, after obtaining the consent of the injured party and the defendant.

5. Category of the mandatory mediation cases

Mandatory mediation is a new concept foreseen by the new Law on Mediation. The types of disputes to which mandatory mediation is applied pursuant to Article 9 of this Law are:

- disputes deriving from family relations such as alimony,
- child custody,
- visits and child support,
- division of marital property,
- ownership contests related to rights and obligations deriving from the rights of servitudes, and
- compensation of expropriated properties

6. Cases suitable for Mediation under the Civil Law

In addition to disputes provided for by the Law on Mediation, there are other disputes of civil nature that may be referred to mediation procedure as assessed by the judge and with the consent of the parties in the dispute. Some of the civil cases, but not limited to, *that may be referred* to mediation are as follows:

- Disputes related to acquisition and loss of ownership of movable and immovable property
- Disputes related to pre-emption
- Disputes related to co-ownership
- Disputes related to joint ownership
- Disputes related to possession and co-ownership
- Disputes related to obstruction of possession
- Disputes related to mutual legal relations of the building unit owners
- Disputes related to “neighboring right”, such as: duty of care, confusion of boundaries, boundary markings and structures, Tree on the boundary, emissions, fruits, branches and roots, access to retrieve animals, necessary passage, the rights of passage for buildings, temporary use of a neighboring immovable property, collapse of a building, building over boundary lines, hazardous excavation, watercourse.
- Disputes related to property protection, such as: owner's claim for returning an object by the possessor without a right of possession, owner's claim against the bona fide possessor, possessor's claims in good faith by the owner, owner's claims against the bona fide possessor, possessor's claims in bad faith by the owner, request for removal and non-repetition of the infringement of property and any infringement of the possession or use of the property right over an object
- Disputes related to servitude
- Disputes related to burden of real right
- Disputes related to construction right
- Disputes related to non-performance or partial performance of contracts
- Disputes related to compensation for material and non-material damage

- Disputes related to compensation in the form of cash royalties
- Disputes related to the right of residence
- Disputes related to the administration of a child's property by a parent entrusted with the raising and education of the child
- Disputes related to personal and property consequences between spouses following the divorce
- As well as other disputes considered as appropriate for mediation.

7. Cases suitable for mediation under the Law on Labor

Disputes emerging from the employment relationship can be referred to mediation procedure as assessed by the court and with the consent of the parties in dispute. Some of the disputes, but not only, from the labor law that *can be referred* to mediation:

- Disputes related to employment discrimination on any grounds and mobbing
- Disputes related to wage compensation
- Disputes related to compensation of benefits and other remuneration on the grounds of employees' equal treatment
- disputes related to compensation of material and non-material damage for work injuries, including loss earnings and royalties
- As well as other disputes considered as appropriate for mediation.

8. Cases suitable for mediation under the Commercial Law

Commercial disputes may be referred mediation procedure as assessed by the court and with the consent of the parties in the dispute.

Some of the commercial disputes, but not only, that *can be referred* to mediation:

- Disputes emerging due to a fair or unfair competition
- Disputes related to non-performance of commercial contracts concluded between natural and legal persons (excluding public contracts)
- Disputes arising from the operation and progress of business organizations. This category includes all disputes caused due to decisions made by their governing bodies, or those arising from partner/shareholder relationships
- Disputes related to compensation of material or non-material damage
- Disputes related to insurance contracts
- Disputes arising from credit contracts (reprogramming, unlawful interest, bank guarantees)
- Disputes related to trade marks
- As well as other commercial disputes considered as appropriate for mediation.

9. Cases suitable for mediation under the Administrative Law

Cases under administrative law may be referred to mediation procedure as assessed by the court and with the consent of the parties in the dispute. The categories of administrative dispute cases that *may be referred* to mediation, but not limited to, are as follows:

- Disputes related to execution of an administrative act or deadlines for the performance of individual obligations.
- Disputes related to the statement of the claims filed together with the main statement of claim as accessory claims for returning the objects taken or compensation of damages.
- Disputes related to the amount of damage compensation, waiver of damage compensation, time limits for return of items, waiver of objects return, etc.
- As well as other administrative disputes considered as suitable for mediation.

10. Required documentation

The required accompanying documentation, which should be included in the case-file referred to the mediation procedure for the above mentioned categories is, but not limited to, as follows:

- Lawsuit (copy);
- A judge's decision for referring a case to mediation;
- When a case is directed to mediation by the court clerk responsible for receiving submissions, the mediation clerk makes sure to obtain the consent of parties to commence the mediation procedure.
- Response to the claim (copy), if any, or the minutes of the hearing at which the parties have agreed to refer their case to mediation, as well as other documentation required for the needs of the case-file.

11. Cases suitable for mediation under the Criminal Law

In the field of criminal law, for criminal offenses punishable by a fine and imprisonment of up to 3 years (*with exception of domestic violence cases*), which after charges have been filed, according to the judge's assessment, and subject to proposal by the prosecutor or upon the motion/conciliation of the injured party and the defendants to refer their dispute case to mediation, such case shall be referred to mediation.

Criminal offenses provided in the Criminal Code of the Republic of Kosovo that are considered as appropriate for referral to mediation procedure are as follows:

- Threat, Article 181, paragraph 1 and 2 of the CCRK
- Harassment, Article 182, paragraph 1
- Assault, Article 184, paragraph 1
- Light bodily injury, Article 185, paragraph 1

- Participation in a brawl, Article 187
- Coercion, Article 192, paragraph 1
- Violation of the right to strike, Article 221
- Misuse of the right to strike, Article 222
- Theft of services, Article 314
- Misappropriation of another's property, Article 318
- Taking possession of movable property, Article 319
- Forest theft, Article 349
- Destroying, damaging or removing public installations, Article 357, paragraph 2
- Failure to avoid danger, Article 362
- Endangering public traffic, Article 370, paragraph 1
- Failure to participate in averting a public danger, Article 405
- Removing or damaging official stamps or marks, Article 406
- Taking or destroying official stamps or official documents, Article 407
- Self-justice, Article 410, paragraph 1
- As well as other criminal offences considered as appropriate for mediation.

12. Required documentation

The required accompanying documentation, which should be included in the criminal case-file referred to mediation procedure is, but not limited to, as follows:

1. Judge's decision to refer the case to mediation,
2. Indictment (copy),
3. The minutes of the review in which the parties have agreed to settle the case through mediation.
4. As well as other documentation required for the needs of the case-file.

Note:

The mediation procedure forms are attached to the Annex of Regulation no. 04/2019 on Mediation Procedure Regarding Court Cases, approved by the Kosovo Judicial Council on 08.05.2019.

This Guideline shall apply to all courts of the Republic of Kosovo.

This Guideline shall enter into force on the day of its approval by the KJC.

Skender Çoçaj

Chairperson of the Kosovo Judicial Court

Prishtina,

Date: 29.01.2020

This Guideline is developed with the support of the USAID Commercial Justice Activity

